

mel i sucre

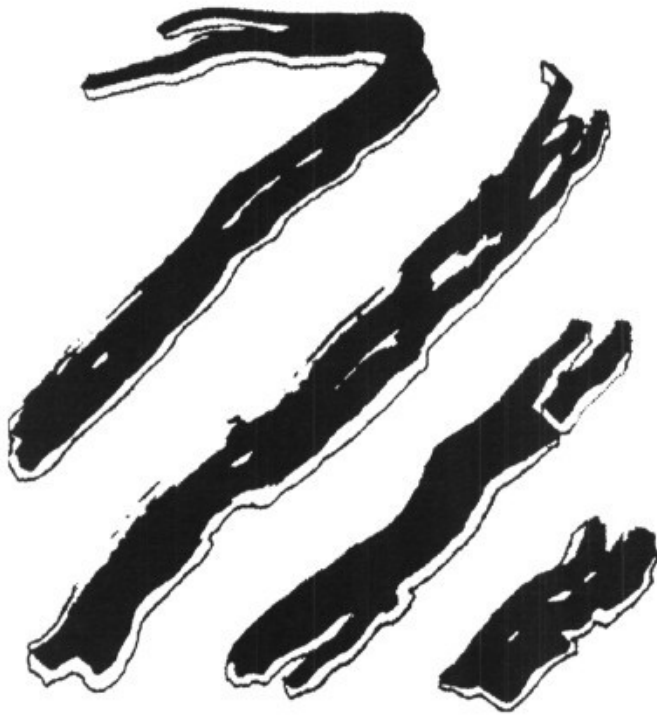
PRENSA
FORNIA

Sant Joan

Obra Cultural Balear

Juny de 1992. Núm. 144

MEL I SUCRE - Juny, núm. 144. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 26 - Sant Joan (Mallorca) 07240.

Consell de redacció: Gracià Sànchez, Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Mateu Sastre.

Tirada actual: 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

Dipòsit legal: 49.1983

Coberta:

Contracoberta: Exterior de l'església de Consolació abans de la Restauració dels anys 1959-66.

Imprès a: Informacions Llevant s.a.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28 - Manacor

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

- Notícies locals
- L'Ull de Vidre
- **Ajuntament**, per Gracià Sànchez i Francesc Nicolau.
- **Dels cantants que es baixen els calçons i dels que no. Només són exemples de la vida**, per Andreu Bauçà.
- **Expo 92**, resum fotogràfic per l'Escola de Sant Joan.
- **Notícies històriques de Consolació. III. L'Oratori**, per Josep Estelrich.
- **Meteorologia. «Pel maig, cada dia un raig»**, per Miquel Company i Miquel Alzamora.
- **Toponímia santjoanera. L'antic rafal de Son Dardò (II)**, per Francesc Canuto i Bauçà
- **Trossos d'Història: L'esclavatge a Sant Joan**, per Guillem Florit i Mateu Sastre
- **Cartes al director. Rèplica a Sebastià Mayol Estrany**, per Joan Sastre Joan.
- **L'herbolari**, per Miquel Company i Guillem Florit.
- **Mel i sucre, dolcet dolcet**, per Joan Bauçà.
- **Excursió**, per OCB-Secció excursionista.
- **Encreuat**, per Joan Sastre.
- **Agenda.**

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

— L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.

— Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

Notícies locals

— La Unió de Pagesos de Mallorca va fer el seu quart congrés els passats dies 30 i 31 de maig a Establiments. Els pagesos denunciaren que estan en inferioritat de condicions respecte dels països del mercat comú, davant la nova política agrària que desenvoluparà la CEE. Anunciaren que convendria adaptar la producció a la demanda del mercat i que convendria fer uns nous sistemes d'ajudes directes a la renda del pagès, per afrontar la crisi i salvar les petites explotacions. Quant al cooperativisme digueren que era necessari continuar la reconversió i la capitalització

— El passat diumenge dia 10 de maig feren la primera comunió un grup de vuit nins i nines santjoaners. Com sempre hi hagué un bon ofici religiós al qual hi assistiren els pares, familiars i convidats. Després d'aquesta cerimònia tots junts anaren a brufar l'esdeveniment.

— Cada dissabte el Centre Cultural de Sant Joan organitza una sèrie d'activitats per a tothom, però especialment per al jovent. Algunes d'aquestes són

- Taller d'enquadernacions. (9 de maig)
- Taller de fang. (16 de maig)
- Taller de paper. (23 de maig)
- Taller de ninots. (30 de maig)
- Taller de màscares. (6 de juny)
- Taller de mòbils. (13 de juny)
- Pintura corporal i vestits de talladures. (20 de juny)
- Festa de l'aigua. (25 de juny)

POEMES I ENDRECES
A LA
VERGE DE CONSOLACIÓ

Selecció a cura de
Miquel Gayà i Sitjar

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

— El Centre Cultural ha editat un recopilació de poemes dedicats a la Mare de Déu de Consolació, titulat *Poemes i endreces a la Verge de Consolació*. La presentació d'aquest llibre tingué lloc a l'església parroquial. L'acte constà de dues parts: a la primera, va reparèixer la coral de Sant Joan, que oferí un petit concert; a la segona hi participaren la consellera de cultura del Govern Balear, Maria Antònia Munar —que patrocina aquesta edició—, Miquel Gayà i Sitjar —que ha fet la tria de poemes— i alguns dels poetes que han dedicat alguna lloança a la Mare de Déu.

— Na Catalina Roig Picornell «Bonet» ha estat de sort. Fa algunes setmanes tingué la fortuna de treure un premi d'un quilet al sorteig del zodiac de la loteria nacional. Només li mancà una xifra per treure la grossa. De tota manera, no són massa doblers, però un regal és un regal. Enhorabona.

— El dimecres dia 20 de maig serà recordat durant molts d'anys per tots els culés del món. En aquesta data el FC Barcelona guanyà la seva primera copa d'Europa. Aquest fet fou celebrat pertot arreu. Al nostre poble no fou cap excepció: es varen tirar coets, s'obriren i begueren moltes botelles de cava, hi hagué gent que sortí pels carrers amb banderes i senyeres per mostrar la joia i l'entusiasme de la victòria catalana.

— Després de molt d'estires i amolles i de molt de tragí, l'Associació de Caçadors de Sant Joan va elegir una nova junta directiva, la qual és presidida per Gabriel Matas «de Son Gorgut». Malgrat tot, els problemes no s'han resolt, ja que continua havent-hi dos sectors absolutament enfrontats.

— El dissabte dia 30 de maig tingué lloc l'esperada nit de rock català. Com estava anunciat actuaren Tedeum, Tots Sants, Haciendo el Pino i el famós grup Lax 'N' Busto. El temps va acompanyar i tots els que hi vàrem anar ens ho vàrem passar de primera. L'assistència de públic fou bastant nombrosa, encara que sembla que no fou suficient per cobrir les despeses que produí la festa.

Elèctrica
PEP DES SAIG

instal.lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 tel. 52 63 23
Sant Joan

Cooperativa Agrícola

SANT JOAN

tota casta de productes per al camp

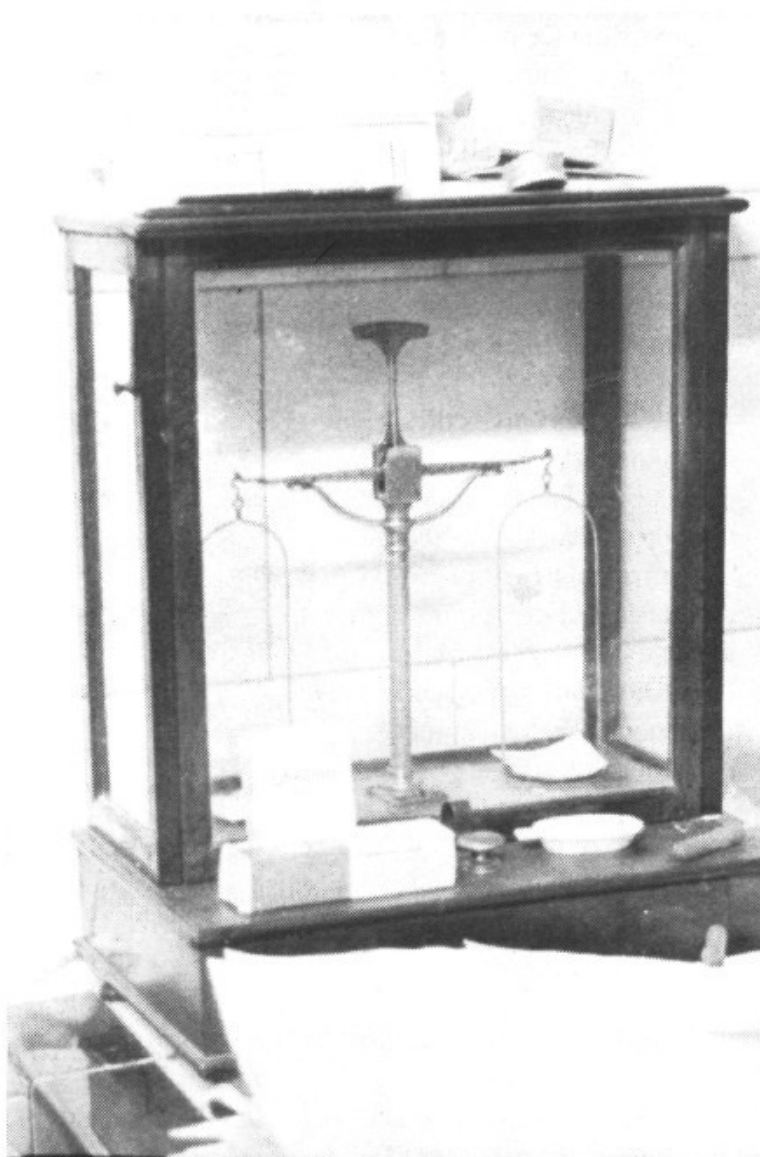
— Aquell mateix vespre alguns desaprensius no tengueren res més dins el capet que rompre els dos miralls reflectors que hi ha a la confluència dels carrers de Bellavista i de Consolació i trabucar els contenidors de fems que hi ha a l'entrada de la vila. Convendria que aquesta gent tengués un poc més de capet i si vol fer malfraig que el faci a ca seva.

— El passat dissabte dia 16 de maig tingué lloc a Lluçmajor la XV Trobada de Corals Infantils de Mallorca, organitzada per l'Escola de Música I. Segarra. En aquesta trobada, en la qual hi havia devuit corals infantils, hi participà d'una manera prou destacada la Coral Infantil de Sant Joan (pertany a l'escola), que a més de cantar acompanyà les altres corals amb instruments de percussió. Es veu que la feina dels mestres de l'escola, en aquest sentit, comença a donar uns bons resultats.

— L'Ajuntament de Sant Joan està organitzant un curs de natació. Si voleu més informació passau per la sala i us diran més coses.

— L'apotecaria de Sant Joan ha canviat d'amo. El nostre subscriptor Joan Torres l'ha transpassada a la montuïrera Catalina Mas Arbona, que fa dos anys que és farmacèutica. Segons *vox populi* s'han pagat un bon grapat de milions per aquesta operació.

— El dia 7 de maig els Serveis Socials de la Mancomunitat del Pla va organitzar una conferència al local de la tercera edat per tal de captar voluntaris per a la Creu Roja. L'assistència fou bastant nombrosa, però no sabem si en convenceren cap.

"la Caixa"

AGÈNCIA DE SANT JOAN

RESTAURANT

SA TORRE DE S'AIGO

Carrer Mirador
Sant Joan

— Les obres de la piscina municipal continuen el seu curs. Si fent una passejada en passau per devora podreu comprovar que el seu disseny no és gaire encertat, perquè la gent que hi vagi haurà de prendre el sol de dret, ja que no s'han previst unes passarel·les que envoltin la piscina amb unes distàncies mínimes. Senyors o menys piscina o més solar. No ho creis així?

— La Peña Motorista Sant Joan organitza, com ens té acostumats, la festa de Sant Cistòfol per al diumenge dia 14 de juny. Els actes que tenen prevists són: a les 18 h cercaviles per la banda de cornetes i tambors del Centre Cultural, a les 18.30 h missa, beneïdes i desfilada de carrosses. Havent acabat la desfilada hi haurà un refresc.

— La Conselleria de Cultura del Govern Balear organitza un programa per aprendre anglès a Anglaterra i a Irlanda. Aquesta activitat tindrà lloc de l'1 al 21 de juliol i del 21 de juliol a l'11 d'agost i està destinada a nins, nines i joves de 9 a 18 anys. Si desitjau més informació podeu demanar-la a través del telèfon 17 11 39.

— Les caixes d'estalvis, la Caixa i Sa Nostra a Sant Joan, ja no obren les seves portes els dissabtes. Aquesta vegada és per a sempre. El nou conveni d'aquestes empreses diu que en haver passat l'estiu obriran els dijous horabaixa. Ara ja ho sabeu i tot només és acostumar-se al nou horari.

"SA NOS TRA"
CAIXA DE BALEARS

"la Caixa"

cada dissabte tancat

— Si no voleu tenir problemes a l'hora de triar un nou batle o un nou parlament de les Balears o un nou parlament espanyol o europeu convé que sapigueu que les llistes del cens electoral estan exposades a l'Ajuntament. Si heu de fer cap reclamació o voleu saber si hi sou passau-ne.

— Per Sant Joan hi tornarà a haver festa. L'APA, la Caixa i el Centre Cultural organitzen la festa del Sol que Balla. Els actes prevists són els següents:

El diumenge dia 21 de juny, a les 18.30 h, hi haurà un partit de futbol dels fills contra els pares; i a les 22.30, a la plaça de la Constitució, hi haurà la representació de l'obra de teatre *La tia d'en Carles*, a càrrec del grup de teatre Picadís.

El dimarts dia 23, a les 18.30 h, hi haurà un cercaviles per carrers de Sant Joan; a les 20 h, a la plaça de la Constitució, hi haurà l'actuació del grup Cucorba; a les 21 h sortida de dimonis i capgrossos, acompanyats per les xeremies i flabiolers de Sant Joan; i a les 22.30 h hi haurà una xeringada a la plaça de la Constitució.

El dimecres dia 24, a les 6 h, sortida del sol a Consolació; a les 6.30 h hi haurà jocs i cucanyes; a les 8 h hi haurà una missa de campanya; a les 11 h carreres de cintes per a tots els nins i nines; a les 18 h, a la plaça de la Constitució, partit de futbolet entre els equips benjamins de Sant Joan i Sineu; a les 21 h mostra de balls per Binger Winzertanzgruppe i Aires de Pagesia; i a les 22.30, a la plaça de la Constitució, ballada popular a càrrec dels grups Xaloc, Esclafits i Castanyetes d'Artà i Revetlers del Puig d'Inca.

Els dies 23 i 24, de les 18 h a les 22 h, a la Casa de Cultura, es podrà visitar l'exposició d'objectes dels tallers fets pels nins i nines de Sant Joan.

L'ULL DE VIDRE

Hi ha iniciatives municipals que mereixen una lloança general. Les zones verdes de què gaudim dins el casc urbà de la nostra vila són una mostra excel·lent de com s'han de fer les coses: la poda, la sembra de plantes i flors de colors, la neteja de les fonts..., són accions que s'han d'aplaudir.

AJUNTAMENT

Resum de la sessió ordinària feta el 29 de maig

La sessió començà a les 21'00 i no hi assistiren els regidors Joan Barceló, Joan Matas Gayà i Pep Mas. El públic estava integrat per mitja dotzena de persones.

Els punts tractats a la sessió foren els següents:

1. Aprovació de l'esborrany de l'acta de la sessió anterior.

S'aprovà sense cap mena de modificació.

2. Assabentar de les decisions del batle des de la sessió anterior.

Secretaria donà coneixement de les nombroses resolucions que s'havien pres des de la sessió passada. No hi hagué cap objecció.

3. Consorci per a l'abastament d'aigua i clavegueram.

Aquest punt que s'havia deixat damunt la taula la passada sessió extraordinària s'hi tornà deixar, ja que el consistori decidí que abans de prendre

una postura definitiva calia fer uns càlculs més i unes gestions per veure les diverses possibilitats que hauria d'afrontar el nostre poble si decidís d'entrar o no al Consorci d'Aigües.

4. Moció del PSM-NM sobre elaboració d'un Reglament de normalització lingüística i del Pla per dur a terme la normalització.

La proposta nacionalista era la d'elaborar el Reglament i el Pla per dur a terme la normalització lingüística al nostre poble, tal com assenyala la llei i, al mateix temps encarregar-ne l'elaboració a personal tècnic qualificat.

Després de discutir sobre aquest punt a la Comissió Informativa, es proposà al Ple l'elabo-

ració del Reglament, però que aquests treballs es farien a la Comissió Informativa del consistori.

El Ple aprovà unànimement la proposta de la Comissió Informativa.

5. *Precs del PSM-NM sobre medi ambient i sobre servei social substitutori del militar.*

Al primer prec, referent al medi ambient, hi havia quatre punts, que foren:

a) Que l'Ajuntament utilitzi en el seu funcionament paper reciclat i augmenti progressivament l'ús d'aquest paper en tot allò que sigui possible. Tots els regidors hi estigueren d'acord.

b) Que l'Ajuntament de Sant Joan dugui a terme una campanya d'informació i educació ciutadana a favor del medi ambient i de la conservació dels recursos naturals, i que es demani la col.laboració i participació dels centres escolars.

Tothom hi estigué d'acord i Batlia informà que estava pendent de la resposta del centre escolar en aquest sentit.

c) Que s'instal.li un depòsit perquè tothom hi pugui tirar les piles gastades.

S'aprovà el punt, però les gestions que es faran seran amb els establiments santjoaners que venen piles i perquè també recullin les gastades.

d) Que l'Ajuntament de Sant Joan doni suport a la recollida de paper i de vidre que s'hagi de tirar perquè pugui ser reciclat. Aquesta campanya la sol fer la Parròquia de Sant Joan per a la Cooperativa Deixalles. Tots els regidors hi estigueren d'acord. Quant al punt referent a la Prestació Social Substitutòria, el prec era:

a) Que l'Ajuntament de Sant Joan s'ofereixi com a Entitat col.laboradora, en base a l'article 38 del Reglament de la prestació social dels objectors de consciència, aprovat pel Reial Decret 20/1988 del 15 de gener.

b) Sol.licitar que s'inclogui una plaça per a la realització del Servei Social Substitutori a l'Ajuntament de Sant Joan i que això es tenguí en compte en el proper Pla anual de concerts, i s'inclogui a la borsa de llocs d'activitats on realitzar la prestació com a col.laborador social.

El Ple decidí que l'Ajuntament se posàs en contacte amb el Ministeri de Justícia i dur endavant aquests punts.

6) *Precs i preguntes.*

L'únic grup que féu prec i preguntes fou el PSM-NM, i foren els següents:

El primer prec fou que se senyalitzassin, sobretot els vespres, els carrers que queden obstruïts per les obres de la piscina municipal, per intentar així evitar qualche desgràcia.

El segon prec fou que s'instal.lin miralls reflectors al creuer de la carretera Sineu-Lloret i un altre al camí de Son Roig amb la carretera de Sineu, a la banda contrària del que hi ha actualment.

Així mateix es demana que miralls que s'han d'adquirir siguin dels que duen una reixeta protectora, per intentar evitar que els facin malbé tan sovint.

Les preguntes que es feren varen ser:

Quines gestions ha fetes l'Ajuntament per contractar els serveis d'una pedagoga escolar de cara al proper curs, ja que hi ha una sèrie d'al.lots que en necessiten? Enguany, els pares n'han hagut de contractar una directament. Batlia respongué que vendran uns tècnics d'educació per veure les necessitats del nostre col.legi i que, de totes formes, properament s'aniria a parlar amb el Ministeri i es tornaria demanar.

Continua Batlia fent gestions per arreglar les aceres d'arreu del poble que no estan acabades? El batle contestà afirmativament.

S'han liquidat totalment les festes del Quart Diumenge? A petició del batle, Secretaria informa que encara no estan liquidades de tot.

Quan estaran finalitzades les obres de l'Arxiu Municipal? El batle contestà que faltaven les persianetes dels finestrons i que ja estaven comanades.

Que se sap de la petició d'ajuda feta per l'Ajuntament per mor del trebolí? Es contesta que se sabia que anava per bon camí ja que ho havien de tractar en una propera Comissió de Govern del Govern Balear.

Mitja hora després d'haver començat la sessió, acabà, sense que per part del públic es fes cap pregunta.

*Gracià Sànchez
Francesc Nicolau*

Resum de la sessió feta el 15 de maig.

El motiu principal de la sessió era adoptar una postura sobre el tema del Consorci d'Aigües. Es començà puntualment a les nou del vespre i vint minuts després es clogué la sessió. Hi faltaren els regidors Joan Matas Gayà i Francesc Nicolau. Es debateren els següents punts:

1. *Aprovació de l'esborrany de l'acta de la sessió anterior.*

S'aprovà unànimement, sense retocar-la gens.

2. *Petició d'ajuda per a la Policia Local.*

S'aprovà la sol.licitud d'ajuda al Govern Balear per un total de 614.000 pessetes, per a unes tanques extensibles, un distintiu lluminós per al vehicle de la Policia i per a un fax.

3. *Impost sobre activitats econòmiques.*

Un cop feta per Hisenda la relació de les empreses de Sant Joan afectades per aquest impost, s'acordà aplicar el tipus municipal del 0,4 per cent sobre l'import.

Els afectats per aquest nou impost pagaran per l'estil dels anys anteriors, però l'Ajuntament rebrà menys doblers, ja que el CIM passa a tenir-hi una participació del 35%, enfront del 10% que hi tenia abans.

4. *Preu públic per la pista de tennis.*

S'acordà que els preu per la utilització de la pista de tennis municipal seria de 150 PTA/hora en hores diürnes i 200 PTA/hora en hores nocturnes.

El preu s'aplicarà a partir del 1r de juny.

5. *Cobrament del consum d'aigua a 31.12.91.*

S'acordà cobrar l'aigua consumida, i mesurada pels comptadors particulars, del període que acabà el 31.12.91. El preu d'aquesta aigua serà de 84 PTA/m³.

6. *Conveni per a la depuració d'aigües residuals.*

El Ple acordà delegar en la Batlia perquè signi aquest Conveni, i tota la documentació que faci falta, amb l'IBASAN, per tal que es construesqui una depuradora d'aigües residuals per al nostre poble. Tots els costos d'aquesta depuradora aniran a càrrec de l'IBASAN i el consistori l'únic que farà serà cercar uns terrenys apropiats per instal.lar-la-hi.

7. *Consorci pels serveis d'abastament d'aigua i clavegueram.*

Aquest punt es deixà damunt la taula, a falta que es facin els estudis escaients, ja que és un tema molt delicat.

Gracià Sànchez i Francesc Nicolau

HIPER MANACOR

Su Hipermercado favorito

OFERTAS DEL 12 DE JUNIO AL 2 DE JULIO DE 1992

ALIMENTACION

Leche entera Asturiana 1' 5 l.....	99.-
Leche en polvo Molico 600 grs.....	649.-
Nescafé descafeinado 200 gr.....	565.-
Magdalenas redondas Bella Easo 310 gr. 12 u.....	119.-
Pan Bimboy 600 gr.....	139.-
Galletas Principe Lu 250 gr.....	125.-
Chocolate Milka Leche 100 gr.....	66.-
Aceitunas rellenas Rosselló 450 gr.....	79.-
Atún claro Calvo RO100 pack-3 u.....	179.-
Quesitos El Caserio 8 u.....	99.-
Pastas sopa La Familia 250 gr.....	49.-
Aceite de Oliva Unagras 1l.....	269.-

BEBIDAS Y LICORES

Zumo Kastruit brik 1 l.....	99.-
Coca cola (normal-light, s. caf.), fanta lata 33 cl.....	35.-
Shweppes naranja, limón, black cola 2 l.....	155.-
Cerveza Skol NR 1/4 pack-6 u.....	169.-
Vino Don Simon brik 1 l.....	98.-
Cañon Terry 1 l.....	769.-
Cava Rondel Extra.....	290.-

CREMERIA

Yogur Yoplait sabores pack 8 unid.....	18 u.
--	-------

CONGELADOS

Bombón almendrado Miko 6 u.....	395.-
Filete de lenguado Fribesa 400 gr.....	308.-
Escalopa pollo, jamón y queso Freisa 4 u.....	248.-
Preparado paella Fribesa 400 gr.....	197.-
Pizza Pescanova (romana, bonito, espinacas).....	290.-
Gigalas 1 kg.....	995.-
Calamar Nacional 1 kg.....	995.-
Rodajas Emperador 1 kg.....	993.-
Cuerpos nº 3 1 kg.....	595.-

CHARCUTERIA

Queso Manchego La Cabaña 1 kg.....	895.-
Queso el Montero 1 kg.....	890.-
Chopped Pork El Pozo 1 kg.....	395.-
Fuet imperial El Pozo.....	171.-
Chopped Pork Mini El Pozo.....	177.-
Mortadela Mini El Pozo.....	153.-
Mortadela con aceitunas mini El Pozo.....	153.-

PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Jabón Líquido dermo Shim 900 ml.....	214
Champú Nelia 1 l.....	172.-
Laca Polykur 300 ml.....	223.-
Pañal Moltex Collection T. Gde. 32 u.....	799.-
Lavavajillas Mistol 1 l.....	69.-
Insecticida Bloom L. (normal, hogar, plantas)...	290.-
Detergente Ariel 4 kg. ultra 2' 2 kg.....	699.-
Suavizante Flor 2 l.....	149.-
Papel higiénico Scottex pack-12 u.....	399.-
Rollo cocina Marpel pack-2 u.....	99.-

TEXTIL

Mantelería bordada 54x72.....	1.995.-
Mantelería bordada 54x54.....	1.675.-
Juego cocina.....	975.-
Toalla baño.....	595.-
Bluson bordado a mano.....	1.995.-
Falda Shiffon.....	2.250.-
Calcetín caballero algodón.....	160.-
Calcetín caballero orlón.....	185.-

Barca peces 130x85.....	1.850.-
Piscina decorada ositos peluche 200 cm.....	5.595.-

Olla a presión Monix Lady 6 l.....	4.500.-
------------------------------------	---------

BAZAR

Ventilador Phillips HR3240.....	5.662.-
Licuada Moulinex Multifruit 202.....	4.772.-
Frigorífico Tropical Edesa C3 10/26 T.....	67.900.-
Cochecito Jane R1365.....	13.970.-
Gandulita Jane R6111.....	3.995.-
Trona Jane R6239.....	8.995.-
Andador Jane R1232.....	2.991.-

DELS CANTANTS QUE ES BAIXEN ELS CALÇONS I DELS QUE NO. NOMÉS SÓN EXEMPLES DE LA VIDA

Moltes vegades, quan un no sap de què ha de parlar al sermó que mensualment pateixen els lectors d'aquesta revista, no queda més remei que cercar tema desesperadament. I molts de pics és de la lectura detallada del diari d'on surt el tema. Vaig afinar a un raconet del diari *El Dia 16*, del diumenge dia 31 de maig, una noteta d'agència que es referia a la nostra cantant més famosa i internacional, Maria del Mar Bonet. La notícia era la següent: una associació cultural de La Rioja, no especificava cap nom, havia suspès els concerts que Maria del Mar havia de donar a les localitats de Arnedo, Alfaro i Calahorra. El motiu adduït no era el que sol ser habitual en aquests casos, indisposició del cantant, afonia, cansament etc., sinó un de molt

més rotund: la cantant esmentada cantava en català. Aquest fet, que és de suposar ja devien saber els organitzadors quan signaren els contractes, podia fer, a judici d'aquests darrers, que els concerts fracassassin, ja que el públic no entendria quasi res.

L'espanyolisme no afluixa mai. Fets com el que abans he exposat no fan més que confirmar-nos que no ens deixaran viure mai en pau si volem presentar-nos com som. Si no ens uniformam tots i parlem com ells i vivim com, ells no ens deixaran mai en pau. En cap moment es veu que aquests organitzadors es plantejassin dos fets ben evidents. El primer és que sempre queda com a

darrer recurs la possibilitat de imprimir les traduccions al castellà de les cançons de Maria del Mar. El segon punt que hem de tenir en compte és que la música de la cantant, la seva veu, l'acompanyament, deven tenir qualche valor, independentment de la llengua en que canti. Dic això de tenir qualche valor per una raó senzillament lògica: ningú no podrà negar que a cantants que vénen a cantar per aquí, com per exemple Bruce Springstein, Sting o grups com Dire Straits o U2, ningú no les cancel·la el contracte al·legant desconeixement de la llengua per part del públic que acudeix als seus concerts. Desconeixement que, sense cap mena de dubte, deu arribar a més d'un 95% dels espectadors, sense que mai no hagi

vist a cap concert en llengua anglesa, que es repartissin traduccions a les entrades. Segurament el sentiment de superioritat lingüística que tenen envers nosaltres es transforma en inferioritat quan és l'anglès la llengua que s'ha de respectar.

Aquest sentiment de superioritat i d'utilitat, segons ells, ha aconseguit que sigui acceptat tàcitament per molts de catalanoparlants. Només així es pot explicar el fet contrari del que abans he comentat. Un dels conjunts punters en el panorama musical del roc cantat en llengua catalana és el conjunt gironí Sopa de Cabra. Un conjunt que segurament si hagués començat cantant en castellà pot ser no estaria on està, o almanenys no hi hauria arribat tan aviat. Les ajudes de les institucions públiques donant la màxima difusió a la música cantada en català, mitjançant el patrocini de concerts i el manteniment d'una emissora de ràdio com RAC 105 i un canal de televisió com el CANAL 33, que emeten quasi exclusivament música en català i en anglès, han estat una empenta definitiva per poder arribar al cap damunt del panorama musical. Una vegada instal·lats han decidit que el seu proper LP el cantaran en castellà, per poder arribar en millors condicions a la resta de l'Estat. El sentiment de inferioritat ja ha tengut l'efecte esperat. En lloc de fort i no et moguis, creure i mantenir que l'únic que hi ha es música bona i música dolenta, així com bons músics i músics dolents, independentment de la llengua que emprin, els de Sopa de Cabra ens volen fer creure tot el contrari: que per arribar molt lluny és necessari anar sempre amb els calçons baixos. No veuran mai els seus ulls, ni escoltaran les seves orelles, com cantants i grups consagrats com Phil

Collins, Genesis, Rollings Stones, Paul Macharney, etc., tots ells de parla anglesa, cantar en castellà, català, francès, italià o japonès, per posar exemples, amb l'excusa d'arribar a més gent. No es baixen el calçons. Només a països com el nostre, on ja no ens recordam del temps que fa que vivim agenollats, poden passar aquestes coses.

Andreu Bauçà

RESTAURANT - BAR

Cta. Manacor - Inca, km. 9 Tel. 830246 PETRA

FONTANERIA J. COMPANY

*Instal·lació de banys
Llanterneria en general
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan
Tel. 52 62 77

EXPO

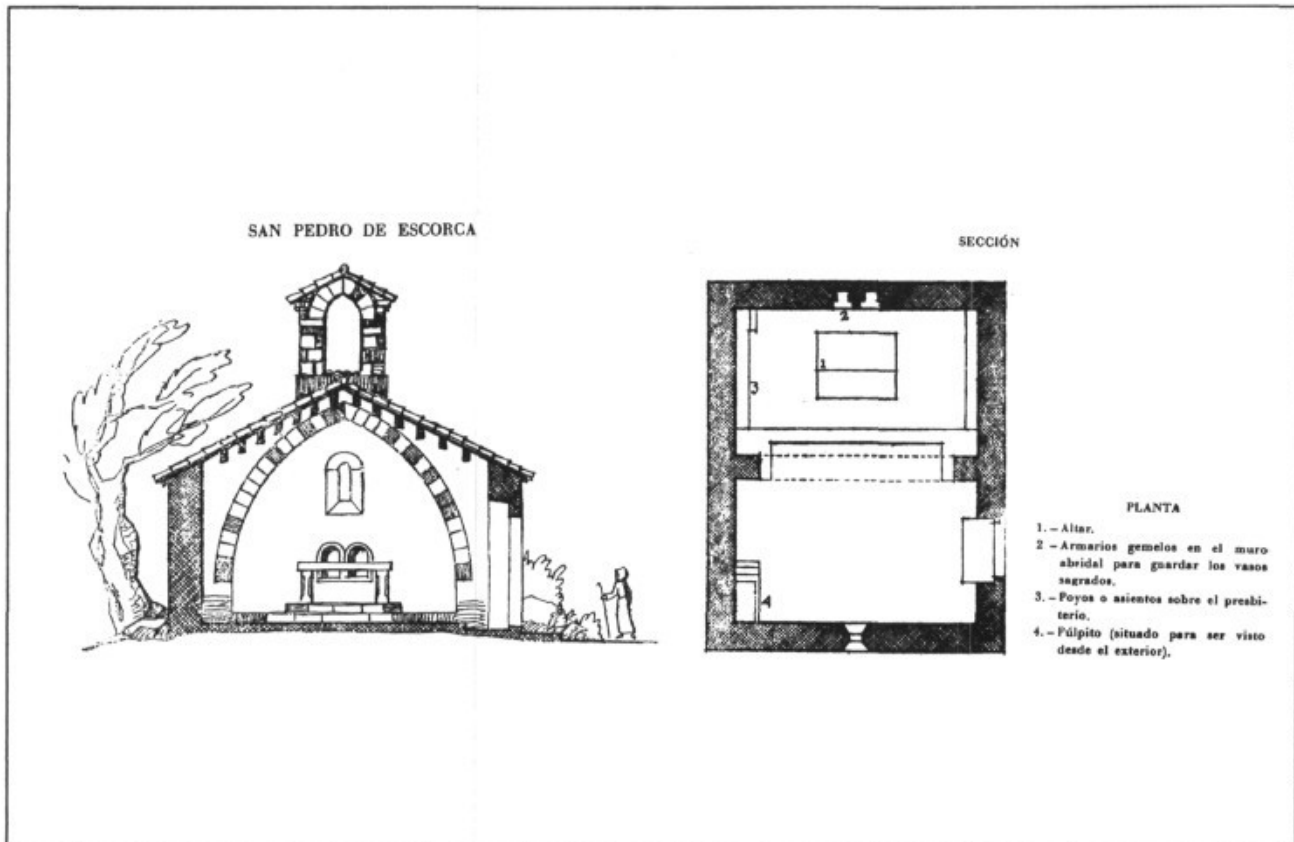

'92

NOTÍCIES HISTÒRIQUES SOBRE CONSOLACIO

III. L'Oratori

Secció de l'església de Sant Pere d'Escorca, contemporània de l'oratori de Sant Joan, del segle XIII (dibuix de G. Alomar).

De l'oratori edificat damunt el pujol que avui anomenam de Consolació en tenim notícies documentals des dels primers anys de la Conquesta del Rei En Jaume. Les terres de la contrada pertanyien al districte de Sineu i començaven a ser poblades per conradors cristians. La llunyania de l'església parroquial de Sineu va motivar la construcció d'una capella que fou dedicada a sant Joan Baptista, sobre el turó situat al bell mig de la rodalia. Sovintejavem els llegats per la construcció i sosteniment de l'oratori: ens ha arribat constància dels llegats de Ramon de Berga (1249), Guerau de Riu (1274), Bernat Calderer, senyor d'Els Calderers (1278), i Ramona esposa de Pere Vidal (1284). Per aquestes dates la capella tenia el seu capellà, un clergue anomenat Pere, que fou el qui rebé el testament de Bernat Calderer. Vora la capella hi havia ja un cementeri, on el senyor d'Els Calderers vol que se li faci una fossa, i Ramona Vidal vol ser-hi enterrada¹.

La reduïda població inicial es va anar concentrant als peus del pujol, i cresqué tan aviat que el bisbe de Mallorca Ponç de Jardí, separant el territori de la parròquia de Sineu, va instituir la parròquia de Sant Joan Baptista el 4 d'octubre de 1298². Així l'oratori es convertí en església parroquial, amb pila baptismal, reserva de l'eucaristia i rectoria. L'edifici primitiu seria semblant a les altres esglésies d'aquella època que avui, en tot o en part, encara es mantenen —Sant Pere d'Escorca, Santa Magdalena del Puig d'Inca, Sant Miquel de Campanet, Castellitx d'Algaida, Santa Lluïa de Mancor...—, una nau amb sòtil de fusta o de canyís, a dues vessants, sostingut per arcs de marès en forma ogival, que arrencaven casi des del trespol³.

Prest es feu necessària la seva ampliació, segons la planta actual de quatre trams, amb els gruixats murs de pedra i morter que avui encara perduren, mantenint la mateixa forma de coberta⁴. D'aquella església

primitiva, o de la seva ampliació, ens ha quedat una relíquia valuosa: el magnífic portal lateral de mig punt, amb l'espitllera que servia per donar un poc de llum a l'interior quan el portal estava tancat. Almanco durant més de cent anys hi pujà la gent per oir-hi la missa dominical, hi foren batians els petits santjoaners que naixien, hi acudiren les parelles joves per casar-se, i s'hi celebraren les exèquies dels qui morien i eren enterrats en el petit cementeri, damunt el mateix pujol.

El creixement progressiu de la població i la incomoditat d'haver de pujar a l'església del turó per a tots els serveis religiosos varen motivar la construcció d'un nou temple parroquial enmig de la vila, a principis del segle XV. El bisbe D. Lluís de Prades a 23 d'octubre de 1416, demanava a tots els rectors de Mallorca que ajudassin a la col·lecta d'almoines per a l'edificació de la nova església de Sant Joan⁵. No s'ha trobat fins ara altra notícia sobre la construcció del temple ni es coneix la data de la seva inauguració. Certament l'any 1563, quan el bisbe Diego de Arnedo féu Visita pastoral a la parròquia, l'església, potser des de feia molts d'anys, era ja edificada enmig de la vila, però no tenia encara sagristia ni rectoria⁶.

L'oratori del pujol havia deixat de ser església parroquial, i el culte s'hi anava extingint. El canvi d'emplaçament del temple parroquial havia beneficiat la població resident a la vila i als seus entorns de la part de llevant, però els qui vivien a la part de ponent anyoraven les misses a l'oratori, que els queia més avinent. El 18 de març de 1569, Joanot Sales de Solanda, féu testament en poder del notari Gabriel Serra i ordenà al seu hereu la fundació d'un benefici "a l'església vella de la parròquia de Sant Joan", amb obligació de celebrar missa resada els diumenges, festes colendes i divendres, assignant la dotació de 25 lliures i 10 quarteres de blat anuals, reservant perpètuament als seus hereus el dret de patronat, i prohibint que aquest benefici es pogués traslladar a cap altra església, "perquè sé cert -diu- que a dita església vella hi van a missa molts de cristians que no van a l'església major"⁷. El seu curador testamentari Amau Sureda, donzell, executà la fundació d'aquest benefici el 22 de desembre de 1571, i presentà com a primer beneficiat el prevere Mn. Joan Ribes⁸.

Aquesta fundació assegurava la permanència del culte a l'oratori que ja començava a anomenar-se "de Consolació", si bé la família Sales no sempre va estar encertada en l'elecció de beneficiats, que recaigué de vegades en preveres externs que no acudien a complir amb la seva obligació, fins i tot després de ser amonestats pel bisbe, el qual en algun cas es veié obligat a ordenar l'embargament de les rendes i encomanar la celebració de les misses als preveres de la parròquia⁹.

A mitjan segle XVIII s'emprengué la renovació del temple. L'oratori havia envellit i es feia necessària la seva restauració, però en lloc de mantenir-lo en el seu estil original -cosa que avui en faria de l'edifici una autèntica joia arquitectònica- es va cedir al gust artístic de l'època. En successives etapes, segons permetien els recursos econòmics de què es disposava, es varen derrocar per trams la teulada, l'embigada i els arcs gòtics primitius; les parets es varen reforçar exteriorment amb rafes o contraforts; interiorment s'afermaren amb pilastres assentades sobre els fonaments dels arcs derruïts i amb els arcs rebaixats que formen les quatre capelles a cada banda; i després es varen alçar i rematar amb una cornisa, sobre la qual es va construir, també per trams, la volta de canó; la planta de l'edifici es va allargar amb el presbiteri¹⁰.

Les obres s'iniciaren l'any 1755, a les darreries de la vida del rector Mn. Rafel Amengual (1747-1756), essent obrers de Consolació l'amo'n Toni Company i el ferrer mestre Antoni Mayol, Xondo. Continuaren durant els rectorats del porrerenc Mn. Salvador Mas (1756-1767) que fou després rector de Sóller, i de Mn. Joaquim Perelló (1767-1779), més tard rector de Santa Maria, i acabaren el 1780, primer any de govern del rector Rafel Caldés (1780-1794). Els obrers, que eren dos, duïen l'administració i la comptabilitat de les obres, conjuntament amb la de l'Obreria de Ntra. Sra. de Consolació. Aquests foren: el cirurgià Joan Company (1755-1764), l'amo'n Francesc Gayà de Solanda (1755-1758), l'amo'n Ramon Gayà fill de l'anterior (1758-1784), Bernadí Company també cirurgià (1764-1771), i l'honor Pere Mates (1773-1784). Anualment retien comptes al rector i a un dels regidors de la universitat i vila. Gràcies a la diligència dels obrers podem avui recórrer el procés de construcció de la que és encara l'església del santuari.

Les primeres partides són "dasset carretades de pedreny de Lluçmajor" i "vint-i-quatre quarteres de calç" a finals de 1754, i altres "deu carretades de pedreny" a mitjan 1755. Pel Quart Diumenge de 1756 s'havia fet la primera volta, la de la part del presbiteri. A finals de 1758 es dugueren "denou carretades de pedreny de Petra per fer dos rafes a Consolació", contraforts que es començaren el 24 de febrer de 1759. Entre la segona meitat de 1759 i principis de 1760 es va construir la segona volta, la que està endret del portal lateral i mostra gravada la data d'aquest any 1760. Per la tardor de 1763 es feren els arcs de les capelles i la gornisa del tercer tram, i la volta es féu en la segona meitat de 1765; les despeses de materials i jornals per aquesta volta foren sufragades pel rector Mn. Salvador Mas; l'Obreria pagà únicament el transport de materials i el manteniment dels mestres i manobres.

Passades les festes de Pasqua de 1769 es reprengueren les obres: "quatre mestres i dos manobres feren feina 4 dies a un peu de la iglésia", peu que fou acabat amb 22 jornals de mestre i altres tants de manobre abans del Quart Diumenge de 1770; aquest mateix any s'alçaren les parets del cor, per la tardor de 1771 es va fer l'escala del cor, i pel Quart Diumenge de 1772 s'havia acabat la volta d'aquest darrer tram. Mn. Salvador Mas desde Sóller envià 5 lliures per ajudar a les obres.

La darrera fase projectada era l'allargament de l'església amb la construcció d'un nou presbiteri. Pels darrers mesos de 1776 s'havien pujat a Consolació cinquanta-una carretades de cantons, però les obres no començaren fins després de la festa del Quart Diumenge de 1779, retirant-se la imatge de la Mare de Déu de l'altar major a l'altar de Sant Isidre. Vet aquí les partides que consten en el llibre de l'Obreria:

"17 lls. 8 ss. valor de 12 carretades de calç i per fer-les aportar de Ruberts / 1 ll. 4 ss. per 21 quarteres de grava i fer-la pujar / 13 lls. 15 ss. per 7 carretades de bigues, que foren 24 bigues, i per fer-les aportar / 1 ll. 13 ss. per entaular, serrar i pujar dites bigues / 15 lls. valor de 30 quarteres de guix per fer el Presbiteri i Copinya / 69 lls. 4 ss. per 106 jornals de mestre de picapedrer i 116 jornals de manobre per fer dita obra / 30 lls. 9 ss. per el manteniment de pa i vi i lo demés

/ 13 lls. 15 ss. per 634 teules i 40 dotzenes de rajoles, i gasto per fer-les dur i amarrar / 18 ss. per llevar lo altar per fer la obra i tornar-lo compondre i posar / 14 lls. i 8 ds. per daurar i pintar la copinya, gasto de tots colors, 400 panys de plata, i manteniment de mestres deu dies / 7 lls. 16 ss. per 11 jornals de picapedrer, 5 de manobre i 7 de fuster, per son manteniment, i guix per fer los dos sòtils del costat de lo altar major".

Pel juny de 1779 els comptes de l'Obreria donaven un dèficit de 70 lliures. Des de que s'havien acabat les obres de la nau de l'església portava els comptes i l'administració el prevere Mn. Jordi Josep Company, que actuava com a capellà del santuari; havia anat bestreient tota aquella quantitat per pagar els creditors, i "cedí i condonà a favor de Ntra. Sra. de Consolació 30 lliures"; així pogueren continuar les obres fins al final. Amb l'Ofici del Quart Diumenge de 1780 es va estrenar el nou presbiteri que completava la renovació del temple, després de vint-i-cinc anys d'esforços¹¹.

Malgrat els nostres avantpassats del segle XVIII anorreassin aquell oratori edificat en els segles XIII-XIV segons les pautes de la primitiva arquitectura religiosa mallorquina, hem d'agrair-los que ens deixassin en herència un temple garrit i noble, que ha recobrat el seu esplendor original amb la restauració portada a cap pel rector Mn. Bartomeu Bauzá els anys 1959-1966.

Josep Estelrich i Costa

NOTES

¹ ROSSELLO VAQUER, Ramon. *Sant Joan. Segles XIII-XVI*. Sant Joan 1985, pp. 26-27.

² DOCUMENTA, pp. 3-4.

³ Cfr. ESTEVE, Francisco - ALOMAR, Gabriel. *Pequeñas iglesias de los repobladores de Mallorca*. Col. Panorama Balear, nº 39. Palma 1954.

⁴ Cfr. JIMENEZ, Antoni. *L'Oratori de Consolació*. A DOCUMENTA, pgs. 182-183.

⁵ DOCUMENTA, p. 30.

⁶ APSJ, Arxiu parroquial de Sant Joan, 21.1, f. 2, 4.

⁷ ADM, Arxiu diocesà de Mallorca, 17/43/8.

⁸ APSJ, 31.1, f. 48.

⁹ Així passà, entorn de 1634, amb el beneficiat Mn. Llorenç Sastre, de Selva (APSJ, 21.1, f. 80v.); l'any 1686, amb un beneficiat del qual no consta el nom (APSJ, 21.3, f. 47); amb Mn. Josep Marimon, de Manacor, de 1762 a 1786 (APSJ, 21.4, ff. 9, 28, 57-58v.); i amb Mn. Sebastià Verdrea, d'Algaida, enfrontat amb els regidors de l'Ajuntament i amb els obrers de Consolació, entre 1816 i 1824 (DOCUMENTA, pgs. 432, 459 i 461).

¹⁰ Cfr. JIMENEZ, A. l.c., pgs. 184-185.

¹¹ Les fonts documentals d'aquesta renovació de l'oratori es troben en els llibres d'Obreries de l'APSJ, 61.3, ff. 8v.-17; 61.4, ff. 2-15.

Meteorologia

“Pel maig, cada dia un raig”

L'esgotament dels recursos naturals és un greu problema que afecta seriosament a les nostres illes, l'aprofitament dels quals no s'ha racionat, encara, de cara al futur. Els recursos hidràulics són una conseqüència d'aquest abús constant que s'ha incrementat els darrers anys com a causa d'una “millor” qualitat de vida. Com diu Alfred Rodríguez Picó, l'home del temps de TV3, els recursos són pocs i cal preservar-los cara a les futures generacions. A Sant Joan també s'hauria de fer cas d'aquests postulats: per exemple és inconcebible que es regui durant la part del dia que fa més calor i, per consegüent, hi ha més evaporació, o sia el migdia, quan el que seria lògic seria fer-ho a darreres hores de l'horabaixa.

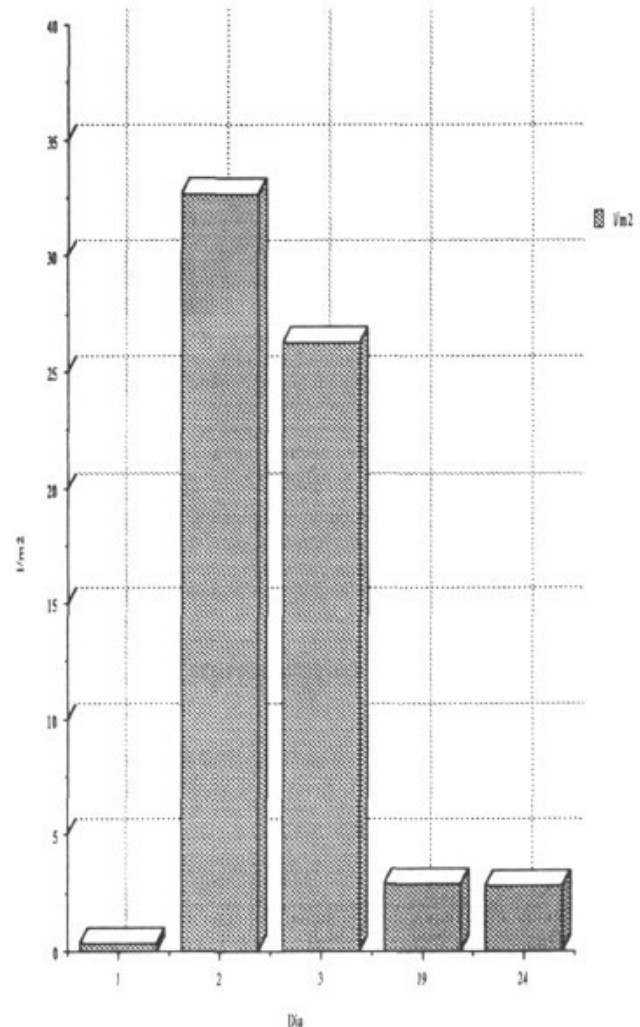
La pluja caiguda durant el mes de maig ha cobert en bona mida la mitja del mes. “Pel maig, de raig a raig”, diu el refrany. Els cereals se n'han vist beneficiats, sobretot les hortalisses de secà: “Abril i maig acompassats, componen tots els sembrats”. El resum mensual ha estat el següent:

dia	litres/m ²
1	0,3
2	32,7
3	26,3
19	2,9
24	2,8
	65,0

El total acumulat de l'any és el següent:

gener	40,8
febrer	20,8
març	76,6
abril	40,4
maig	65,0
total	243,6

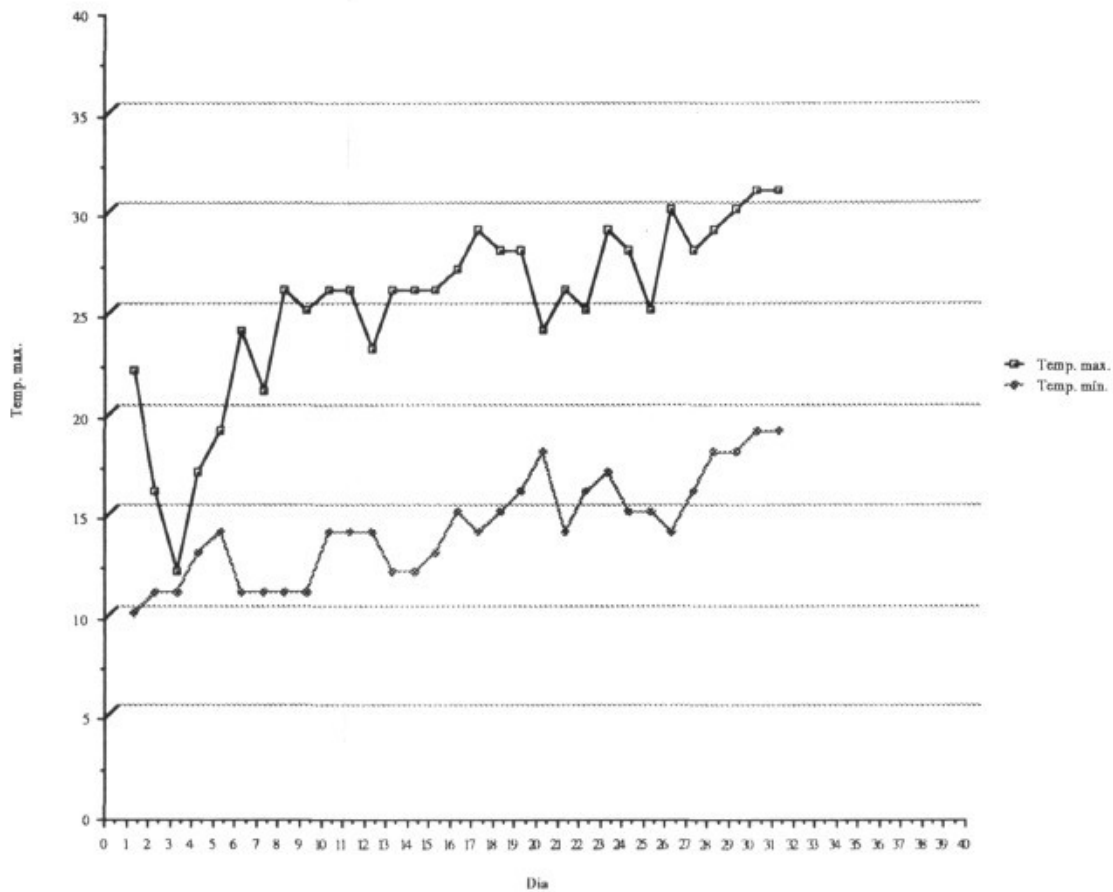
El temps ha estat típicament primaveral durant aquest mes de maig: un dia de bon sol i un dia ennigulat. De fet, la pluja ha caiguda els dies en què el llevant ha estat present, ja que durant bona part del mes ha estat el migjorn que ens ha afectat:

“Migjorn a sa porta, mestral que s’acosta”. Aquests temporals han descarregat puntualment sobre Andalusia, la meseta, sistema Ibèric, Galicia i, sobretot, sobre Catalunya. Quan així ho feia per aquells indrets a Mallorca ha bufat el mestral:

Jo vaig ésser lliberal
per donar-te s’amor meva,
i tu, per dar-me sa teva,
fas més renou que es mestral.

Respecte a les temperatures, aquestes han tingut una progressió aritmètica al llarg del mes; les màximes s’han produït a finals de mes i les mínimes es donaren a principis, és a dir, tot un procés normal d’encalament de l’atmosfera.

El fibló de dia 3 de juny de 1992 a Petra

L'edició de dijous, dia 4 de juny del Diario de Mallorca, explicava a pàgines centrals que un cap de fibló havia causat destrosses importants a Petra i a Ariany. Sense tenir cap altra informació que la que duia el diari, ens posarem en marxa cap a Petra, per seguir i comprovar els efectes del mateix.

Sortint del casc urbà de Petra cap a Ariany, començam a veure els efectes del mateix al mateix restaurant de Sa Creu, he on els hi havia tirat la xemeneia pen terra. La benzina, propietat del batlle d'Ariany, també patí les conseqüències de forma superficial provocant un forat al voladís de la mateixa. Passat aquest troç ens trobam amb el paisatge més tocat pel cap de fibló: la fàbrica Signes va ser parcialment destrossada, sobretot a la part posterior, on caigué bona part de la teulada, paret i arrepassà les rajoles del terrat. Seguit seguit es veuen ametllers mig esbrancats vorejant el camí de ses Ferritges; una caseta de teulada d'uralita va ser descoberta, just devora les vinyes experimentals den Miquel Oliver que varen ser cobertes de branques d'ametller, amb el conseqüent perill per l'esbrancament dels tendres brots de cep.

Des de la fàbrica de derivats d'olivera amb aquesta direcció és on es veuen els majors efectes d'aquesta

destrucció. Una caseta de foravila molt decentment restaurada quedà desenteulada amb els corresponents danys a la casa. En línia recta cap el poble veïnat d'Ariany, el cap de fibló passà per Son Gibert, possessió aferrada a la cra. de Petra a Ariany. Just davant, al costat de l'hortes veuen els efectes puntuals: una casa destrossada, quatre arbres esbrancats, gavelles d'all's espargides. Més enllà del camí de son Gibert no es percebeixen més efectes excepte una morera que quedà esbrancada del tot.

A diferència del cap de fibló del 26 d'octubre de l'any passat que afectà al nostre poble, aquest s'originà sobre terra aixuta i la seva forma era menys definida que el fotografiat el dia 26 d'octubre. Cal recordar que aquests fenòmens són producte d'una gran diferència de pressió entre les capes altes i les baixes de l'atmosfera. La freqüència d'aquests és més habitual del que sembla, just que moltes vegades es produeixen sobre zones despoblades i no són visionats per ningú.

Una altra diferència respecte al fibló de l'any passat és que el d'enguany no tocava terra, exceptuant la línia descrita anteriorment. Al mateix temps la base del mateix era més àmplia, oscil·lant, marcada pel gradient isobàric.

Miquel Company i Miquel Alzamora

TOPONÍMIA SANTJOANERA

L'Antic rafal Son Dardò (II)

La Toponímia del Sementer de na Vidala dels Calderers

Ja fora de l'espai físic del rafal Son Dardò, i entrant dins les terres dels Calderers, hem trobat una sèrie de noms de lloc molt interessants, per la relació evident que guarden entre ells. La parcel·lació d'aquest extens sementer—Es Comellar de na Vidala—l'any 1910 duita a terme per l'amo en Toni "Cauvó" i l'adquisició per part de l'amo en Cormè de Son Burixó, l'any 1913, d'unes vint-i-vuit quarterades, ha estat el fet determinant per inserir aquesta breu relació toponímica dins una exposició que solament hauria de correspondre a les terres del rafal Son Dardò. Continuaren, doncs, l'ordre itinerant i la numeració correlativa que mantenim abans.

24. *Es Figueral Vell*

Avui desaparegut i totalment parcel·lat, ocupava tot el quarter que confronta amb el Turó d'en Rosa. Fou propietat de Son Burixó fins que es va parcel·lar per motius d'herència. Aquest figueral pertanyia a la possessió dels Calderers i fou adquirit per l'amo en Cormè de Son Burixó quan s'establiren aquestes terres. Figueral d'arbres grossos i corpulents, les classes més abundoses eren: de la tira, de la roca, bordissot negra, verdals i angelines.

25. *Es Sementer de ses Casotes*

Aquest sementer, de nom força interessant, és indicador de restes arqueològiques. Efectivament, a la part més enlairada d'aquest sementer anomenada Es Turó de ses Casotes (127 m) s'hi localitzen restes d'antigues civilitzacions. Llaurant han aflorat a la superfície bocins de teula, moles per fer farina, etc. Segons els nostres informadors, hi havia unes coves o cases de moros a la banda de grec del turó.

Actualment s'hi destria una caseta, que l'amo en Cormè de Son Burixó feia servir per tenir-hi l'aviram i els coloms. Prop del portell d'entrada al sementer hi havia l'era. Encara és visible un tros de garlanda o pareteta baixa que la circueia, si passam pel Camí de ses Sorts.

Pel que fa a la documentació històrica, trobam *Las Casotes* al segle XVIII^{II}. Al cadastre de l'any 1792: "...Terra dita las Casotes o Son Morey...".

Vet ací, doncs, una petita aportació del lèxic santjoaner per enriquir un futur corpus onomàstic del nostre patrimoni històric, on els Clapers de Moros, Es Cuitors, Ets Antigors, Es Fornàs i altres són indicadors de vellfimes ocupacions humanes.

26. *Es Figueral Jove*

Ubicat dins el Sementer de ses Casotes, a llevant del turó. Figueral de moltes varietats de figueres: angelines, de la Tira, coll de dama, bordissot negra, roja, albacor...

27. *Es Comellar de na Vidala*

Més popularment conegut com Es Sementer de na Vidala, és un llarg comellar que s'estén de llevant o ponent, des d'Es pou de sa Cegonya dels Calderers fins a Son Dardò.

Hem recollit diverses variants que hom utilitza per anomenar aquest comellar:

- Es Sementer de na Vidala.
- Es Comellar de na Vidala.
- Sa Vela des Calderers.
- Es Saragall de na Vidala.
- Es Clot de na Vidala.

Abans d'establir-se, aquest comellar era un sementer de la possessió dels Calderers, que com dèiem anteriorment confrontava amb el rafal Son Dardò. Tambè era conegut com Sa Vela des Calderers.

No fa molt de Temps, ja aventuràvem des d'aquestes mateixes pàgines que el substantiu "vela", aplicat metafòricament al món agrari, endemés d'esser generalment una gaia o tros de terra llarguer i d'angles desiguals, té un factor determinant que és la presència d'aigua o més concretament, l'embassament d'aigua en aquests llocs.

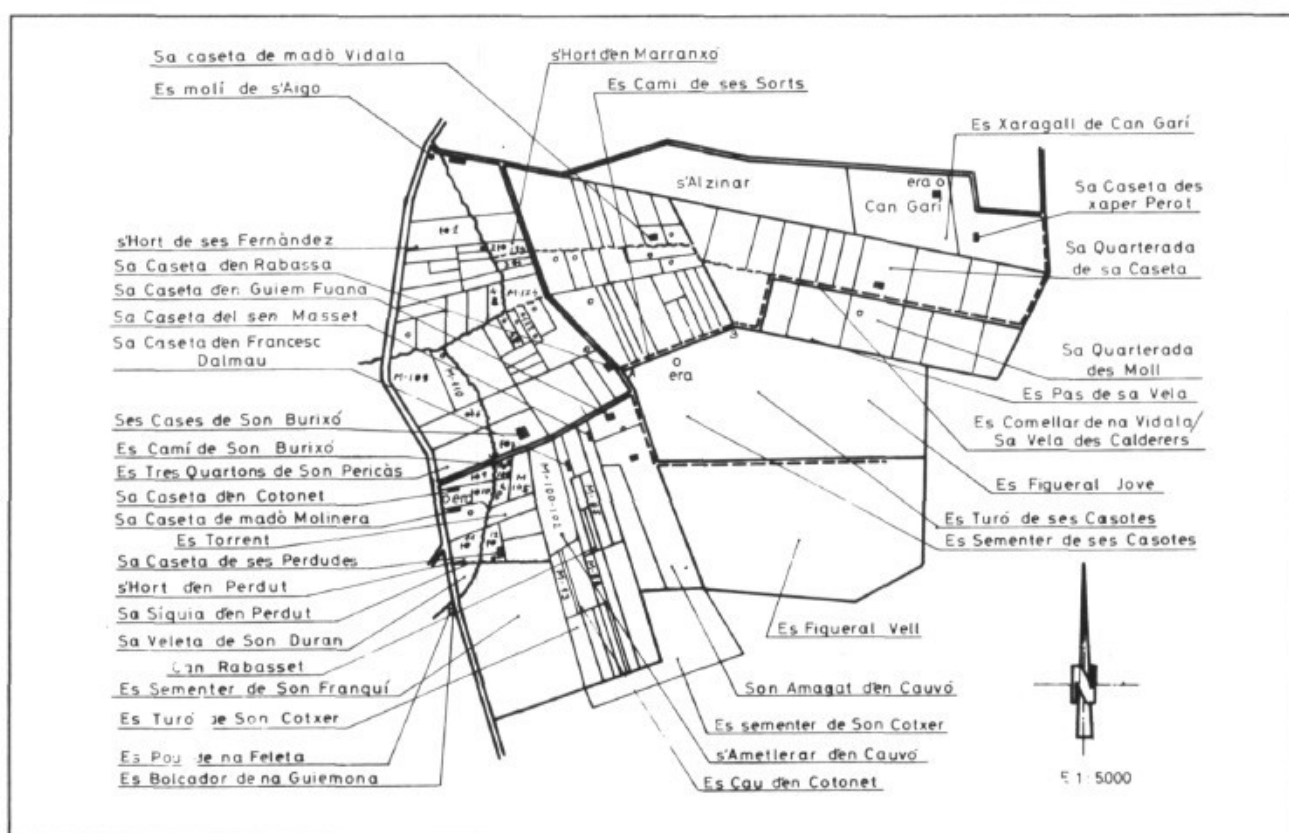
Com veurem a continuació, Sa Vela dels Calderers n'és un bon exemple. Una minuciosa exploració dins aquest espai agrícola ens ha lliurat una sèrie de topònims que, juntament amb altres elements: fauna, flora i sòl, formen un bloc toponímic molt interessant.

Diverses comunicacions orals, ens parlen de l'embassament d'aigua a Sa Vela des Calderers abans d'esser establida, de tal manera que l'única via possible per anar de la possessió dels Calderes a Son Buxiró era Es pas de sa Vela, lloc situat a la galta del sementer (per baix del Sementer de ses Casotes).

A la galta oposada del Pas de sa Vela trobam Es Saragall de can Garí, regueró que aboca les aigües de pluja d'aquesta zona cap a Sa Vela.

Una vegada establert aquest comellar, ja totalment parcel·lat i de nombrosos propietaris, alguns d'ells modificaren o taparen la síquia, avui pràcticament desapareguda (vegeu línia de traçat discontinu del plànol) que evacuava les aigües al torrent del Molí de s'aigo, per devora s'Hort d'en Marranxó.

A conseqüència de la pervivència de l'aigua engorgada, apareix l'Herba de Prat, nom genèric que donam a les distintes classes d'herbes que es congrien a llocs mollericosos o aigüamolls: jonquet (*Scirpus cornuust macrostachyus*); paradella mascle (*Rumex pulcher* L.); cusiol, pusiol, fusiol o herba de moll—variants en el parlar santjoaner de la *Mentha pulegium*, que fa una forta olor d'herbassana si la toquen o arrabassen—; cadell d'aigo (*Canalis platy carpos* L.) i altres.

Catografia de la zona de Son Burixó

Alguns ocells foren aluiats l'any 1991, que hi hagué una gran quantitat d'aigua engorgada. Es tracta de les espècies limícoles: la Juia (*Vanellus vanellus*) i el fuell o fusell (*Pluvialis apricasia*) visitants assidus d'aquests llocs.

Ja establert el comellar, la seva fragmentació donà pas a nous topònims:

28. Sa Quarterada des Moll

Bocí que fou adquirit per l'amo en Cormè de Son Burixó. En aquest sementer hi ha hagut anys que no s'ha pogut sembrar a causa de l'aigua embassada. Un factor determinant ha estat la composició del sòl, ja que gran part de Sa Vela des Calderers és d'argila d'encadirar¹², nom que a Sant Joan donam a una casta d'argila de color groc, que no deixa filtrar l'aigua i aquesta es mantén engorgada molt de temps. Les tasques agrícoles es fan molt dificultoses si no es realitzen en el moment adequat —diuen els vells conradors—, ja que en llaurar aquesta argila fa un terròs molt mal d'esflorar.

A l'Hora de sembrar, s'havia d'anar en compte¹³ si se sembrava prest, neixia el gra i la brulla tenia una certa resistència a l'aigua embassada, sobretot el blat i la civada; si per contra se sembrava tard, l'aigua podria llavor. El nostre informador recorda un any que sembrà el sementer de faves. S'hi va fer un favar esponerós, però s'embassà d'aigua i es podrí i tudà tot.

Dins aquest bocí, hi ha un pouet d'onze pams de fondària que no ha acabat mai l'aigua. El trobaren quan feien un clot per sembrar-hi una figuera; als cinc pams ja trobaren aigua. Està molt ben paredat i les pedres denoten una antiguitat

evident. Es diu, popularment, que aquest pouet abastia d'aigua els moros que habitaven al turó de ses Casotes.

29. Sa Quarterada de sa Caseta

Bocí que també adquirí l'amo en Cormè de Son Burixó. Confronta amb Can Garí. La caseta fou construïda damunt un turossa¹⁴ o cel·la que aflora en aquesta part del sementer.

30. Sa Caseta des Xaper Perot

Caseta veïnada de Can Garí, part damunt es comellar. Cal remarcar el mot Xaper, utilitzat a la parla santjoanera per designar els menestrals que exerceixen l'ofici de ferrer (no el trobam a cap recull lexicogràfic).

31. Es Camí de Ses Sorts

Camí que ens recorda una primitiva i antiga fragmentació del Comellar de na Vidala. El nom del camí o camada només es dóna des del començament "A" fins al bocí "B". Les dues fites a cada banda de camí —situades a "B"— indiquen el final d'aquest camí d'establidors, que més modernament s'ha perllongat i s'ha fet passar pel bell mig del concellar.

Aquest substantiu —sort— és encara viu dins la nostra parla quotidiana, a més dels mots sortir (propietari d'una sort) i sortejar (pasturar el ramat dins sorts).

32. S'Hort d'en Marranxó

Hort i sínia de "platillos"¹⁵ situat dins Son Dardò. Pel seu costat passava la síquia avui desapareguda —que evacuava les aigües de Sa Vela al torrent. El seu propietari

l'any 1864 era Joan Oliver "Marranxó". El bocí té vuitanta-vuit destres d'extensió. Hi havia dues figueres i quatre polls.

33. Sa Caseta de madò Vidale

Caseta situada dins Son Betlem. Segons l'etimologia popular, aquesta caseta dóna el nom a tot el comellar, cosa que la documentació històrica descarta totalment.

Efectivament el cadastre de l'any 1665 ja registra aquest nom de lloc: "... Mix cortó de na Vidale, de Juá Surade...", "... Antoni Pocoví, per la sort de nabidale...".

Un altre document de l'any 1667¹⁶ que tracta de l'embargament de béns d'un tal Salvador Bauçà: "... Més 3 cortons de blat de les propietats aso es, dos cortons a les propietats dite ne Matarina y un cortó a le propietat dite ne Vidale, tot lo qual ...".

Ja per acabar, malgrat sia d'una manera un poc de passada esmentarem a continuació les sínies localitzades dins Son Dardò. Aquests elements hidràulics, avui ja periclitats, es troben majoritàriament devora el torrent. La

llista no és exhaustiva, posam en primer lloc el núm. d'identificació (vegeu plànol) i la classe de mecanisme utilitzat:

1. Sínia de ses Fernández. De platillos. Té un petit aqüeducte per dur l'aigua a la part alta del sementer.
2. Sínia d'en Joan Marranxó. De platillos.
3. Sínia del sen Virgo. De platillos.
4. Sínia d'en Miquel Cotonet. De platillos.
5. Sínia d'en Toni Ferriol. De platillos.
6. Sínia d'en Tià Arnauet. De platillos.
7. Sínia de Son Burixó. Antigament de fust i cadufos de test. Més envant hi posaren un motor de benzina marca Dewille i més modernament hi posaren un "Japi".
8. Sínia d'en Cauvó. De platillos.
9. Sínia d'en Pep Jordà. De platillos.
10. Sínia d'en Cotonet. De bombo.
11. Sínia d'en Perdut. De bombo.
12. Sínia d'en Perdut. És la situada a la part on hi ha la caseta. De platillos. Té un petit aqüeducte.

Francesc Canuto i Bauçà

Notes

11. Arxiu Municipal de Sant Joan. Cadastre de l'any 1665.

12. Mot viu encara a Sant Joan, però en vies de fossilització., ja que es desconeix actualment el seu significat.

El DCVB (s.v. Encadirar) descriu així aquesta argila: "Argila que s'empra per a tapar les juntes de la cadira de les bótes (Sant Joan de Sineu, Manacor).

Cadireta segons el DCVB (s.v.): "Peça de fusta quadrangular que serveix de tapadera del forat que tenen en el fon les botes congregyades per abocar-hi el vi i entrar-hi el qui les ha de netejar (Vimbodí, Mallorca)." Segons Joan Veny (*Mots d'ahir i mots d'avui*, pàg. 48) "Aquest mot és originari del llatí CATARACTA, que per via popular passà a cadereta i per l'atracció formal de cadirecta es confongué amb aquest mot, tot i que els orígens són completament diferents."

Aquests mots, que pertanyen al món de la vitivinicultura ens recorden un passat esplendorós del cultiu de la vinya al nostre terme. Món aquest, el del conreu de la vinya, vertader refugi d'arcaïsmes, segons el professor Joan Veny.

13. Comunicació oral de Joan Matas "Xisquet".

14. Mot viu que utilitzam per designar una prominència rocosa a flor de terra i que no hem localitzat a cap recull lexicogràfic.

15. Hem parlat anteriorment dels mecanismes que suplantaren les antigues rodes de fust i cadufos de test de les sínies. Un d'ells anomenat de "bombo", consistia en un caduf en forma de prisma rectangular de zinc. L'altre el de "platillos" estava format per un tub metàl·lic col·locat dins la sínia, per dins el qual passava una cadena que duia un disc metàl·lic que estrenyia una soleta de goma —generalment de pneumàtic— del mateix diàmetre de l'intener del tub. Col·locades a una distància determinada i enfilats a la cadena, aquests platillos exercien la funció d'un pistó, elevant l'aigua fins al coll de la sínia. La resta d'elements eren metàl·lics. L'accionament es podia efectuar, bé per tracció animal o acoplant un motot d'explosió.

16. *Documenta*. pàg. 268. Transcrit per Ramon Gaià.

 <p>PLANXA I PINTURA <i>Rafel Gaià Gaià</i></p> <p>C/ Solanda, 31. Sant Joan</p> <p>Tel.: 52 65 35</p>	<p>CAMPING CLUB SANT PERE Colònia de Sant Pere (Artà) Tel. 58 90 23</p>			
	<p>Allotjament a casetes de fusta</p>	<p>Parcel·les per a caravanes i tendes de campanya</p>	<p>Discoteca, restaurant, piscines, teatre...</p>	
	<p>Casetes</p>		<p>Parcel·les</p>	
	Pensió completa	2.300 ptes.	Pensió completa	2.000 ptes.
	Mitja pensió	2.000 ptes.	Mitja pensió	1.700 ptes.
	Només allotjament	700 ptes.	Només allotjament	500 ptes.

Durant molts de segles (fins a finals del segle XVIII, encara que durant els segles XVI i XVII minvà considerablement el nombre), els esclaus formaren part de la població mallorquina (i mediterrània en general) conformant el sector més baix d'aquesta i una mà d'obra no gens menyspreable (es considera que al segle XV constituïen aproximadament el 10% de la població total de Mallorca). Els anys posteriors a la conquesta cristiana, la majoria dels esclaus eren d'origen musulmà, però ja a partir del segle XIV comencen a abundar els provinents d'altres zones del món conegut: rossos (russos), és a dir russos, búlgars, tartres, circassians, africans i també grecs, albanesos..., molts d'ells del món cristià i d'altres, la majoria, pagans. Mallorca va ser un centre important de concentració i redistribució d'esclaus, de tal manera que algunes famílies s'enriquiren amb el comerç d'esclaus.

Així mateix, els esclaus no cristians sovint eren sotmesos a condicions de vida més dures que no els cristians: se'ls fermava a la nit dins les masmorres soterrànies. D'altra banda, a tots els esclaus, els era prohibit el joc i entrar i beure a les tavernes (per bé que hi ha documents que ens demostren que la realitat no era tan estricta com les lleis) i també demanar almoïna i prostituir-se, aquestes darreres prohibicions destinades a impedir que els esclaus poguessin tenir uns diners amb els quals comprar la seva llibertat (en aquest cas, però, també hi ha documents que ens demostren que hi havia esclaus que fins i tot prestaven diners a homes lliures).

Els esclaus, o captius com també se'ls anomena, eren els principals usuaris de les forques on es penjava els condemnats a mort, per bé que no els únics. En aquest aspecte, és significatiu que un esclau (considerat com a simple mercaderia) tan sols fos considerat com a persona humana a l'hora de ser jutjat per un delictes. Per un document de l'any 1488 sabem que foren executats dos captius, anomenats Macià i Llatzer, acusats d'assassinar Bartomeu Bauçà, de Sant Joan; així mateix, per un document del 1549 sabem que Pere i Jeroni, esclaus de Perot Bauçà, juntament amb Pere Mas, estaven tancats a la presó de Ciutat per haver matat "meste Pere Gual, sastre". La forca solia estar col·locada a qualcuna de les entrades del poble i en un lloc fix, per això, quan l'any 1369 es va ajusticiar "un catiu de l'honorat en Barthomeu Sacoma ciutadà de Mallorques" i es va deixar penjat en un lloc que no pertocava "prop lo poble de la dita parroquia [Sant

Joan] en hun puig den Pere Bricas del vostro batliu habitador", els jurats de la universitat de Sant Joan s'adreçaren a l'autoritat del Regne demanant que "fassats despenjar lo dit catiu del dit loch hon es penjat e aquell fets penjar en lo loch acostumat de la dita parroquia".

D'altra banda, la condició d'esclau no era permanent (per bé que era molt difícil sortir-ne) i tenim alguns casos d'esclaus que es redimiren pagant una quantitat al seu senyor, com és el cas d'Antoni petit, moro, "que pagarà 60 lliures i serà franc" (un preu semblant al d'una mula). De vegades, els amos alliberaven de la seva condició a alguns esclaus, per diverses causes, és el cas d'un esclau tartre de nom Martí, el qual va ser venut per Jaume Font i el seu fill Guillem, de Maria, a Pere Gelabert, de Sant Joan, pel preu de 20 lliures (l'any 1424); tot seguit Pere Gelabert li signà la carta de llibertat. S'ha conservat el preu d'alguns esclaus, de propietaris santjoaners, que eren venuts, per exemple: Nicolau, bord, de nació de rossos, 60 lliures (1392); Margalida, llora (mulata), 80 lliures (1413); Llúcia, 20 lliures i 10 sous (1416); Vicenç, sarraf, 61 lliures (1474); Jordi, negre, 45 lliures (1500)...

Per un document relatiu a una queixa d'un santjoaner, datat el 1515, sabem que al nostre poble se celebrava anualment una festa dels esclaus (segurament es tractava dels esclaus cristians); en aquest document Joanot Gual es queixa davant el governador que va deixar una camisa, una gonella i una espasa a Antoni Joan, esclau de mossèn Antoni Santjoan de la Bastida, "per la festa que los catius acostuman de fer en la dita villa de Sent Johan de Sineu, e que feta la dita festa, lo dit catiu en loch de tornar la dita roba al dit Gual seria fuyt". En l'escrit, Joanot Gual ens diu que és "cosa acostumada de prestar robes a alguns esclaus en les diades que fan festa".

L'any 1365 ens trobam amb uns fets curiosos: la dona Maciana, viuda de Jaume des Padró, exposava davant el governador que "alguns catius seus se partexen tots vespres de la sua alqueria e van a jaure en la pobla de Sent Johan de Sineu ab ascunes fembres [hem de suposar que es tractava de prostitutes] que aquí estan, la qual cosa torna en gran daptatge de la dita dona". En la resposta, el governador prohibeix, sota pena de 100 sous per a les dones i 50 assots per als esclaus, que les dones del poble "no gosen acullir los dits catius" i que aquests no hi vagin a jeure.

A SANT JOAN

CONSELLERIA DE CULTURA,
EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

HISTÒRIA

No podem acabar aquest article sobre els esclaus a Sant Joan sense fer una breu referència a l'esclau moro de Solanda, el qual, segons la tradició, "un dia 25 de març de principis del segle XV" (en paraules del pare Rafel Ginard) va ser el principal personatge (després de la Mare de Déu, és clar) del "fet miraculós de l'aparició dins «un ullastre fosc, antic de dies» [...] de la imatge de la Mare de Déu de Consolació" (Antoni Jiménez, la cita interior del text és del pare Ginard). (Vitrall de l'església parroquial de Sant Joan, on es representa la troballa de la imatge de la Mare de Déu de la Consolació per part de l'esclau moro de Solanda.)

Durant les revoltes de pagesos i menestrals del 1450 i el 1520, els esclaus eren sovint objecte de les ires dels revoltats, ja que hem de tenir present que eren una possible competència com a mà d'obra i, d'altra banda, constituïen el sector més baix i desvalgut de la societat i, al cap i a la fi, eren una "propietat" dels senyors, als quals odiaven els revoltats; d'altra banda, hi hagué esclaus que s'uniren a les forces agermanades, ja que així figura als documents (per bé que al nostre poble no hi ha cap cas documentat). Segons Ramon Gayà, durant la revolta dels forans, aquests "no hallando el grano que esperaban, bramaron de ira, acuchillaron colchones, atormenaron los esclavos [...], en todo el invierno de 1451 apenas pasó un día sin que se reprodujeran los robos, atropellos y torturas contra esclavos y servidumbre de la propeidad de Solanda". Respecte de la revolta dels agermanats, en les declaracions dels que havien estat del costat de la noblesa (redactades el 1527), hi podem llegir els següents episodis referits a esclaus: en l'expedient de mossèn Pere Santjoan de la Bastida es relata com els agermanats llevaren sis quarteres de xeixa a "en Francesch sclau [...] en la porta de Sent Anthoni ensem ab quatre o sinch parells de galines que aportava"; així mateix, es relata com cinc esclaus de la Bastida ("una esclava de trenta sis en trenta set anys, e duas bordas la una de quinze anys l'altre de deset e dos bordets de sinch en sis anys") se'ls prohibí l'eixida de Ciutat i "las feren tornar e son mortas aci de glanolas [pesta] e de desayre [estat de misèria i abandonament]"; en el mateix document es remarca que no havia mort ningú de glànola o pesta a la possessió.

Guillem Florit i Mateu Sastre

(Les referències històriques han estat extretes, sobretot, del llibre de Ramon Rosselló Vaquer *Sant Joan, segles XIII-XVI*, i de la revista *Documenta*.)

En un inventari de la Bastida de l'any 1528, podem veure com hi havia una habitació especialment destinada als esclaus ("la cambra dels catius"), on hi havia un llit i una màrrega (o matalàs) tot vell i podrit. D'aquest mateix any tenim una relació dels esclaus que vivien a la Bastida, aquests eren: Benedicto, un negre de 35 anys; Joan, turc, de 25 anys; Amet, de 25 anys; Amor, de 45 anys; Pedro de València, de 50 anys; Joan, negre, de 28 anys; Joan, moro, de 33 anys; Gaspar, negre, de 30 anys; Lluçia, negra, de 40 anys; Pedro, de 25 anys; Joanillo, un bord (és a dir, fill d'esclava i propietari o un altre membre de la família o home lliure en general) de 7 anys; Lluçia, de 35 anys; Margarida, filla de l'anterior, una bordeta de 12 anys; i Nicolau, "bord de casa", de 25 anys. En un inventari anterior, del 1447, tenim una relació dels esclaus que habitaven a la possessió: Antoni moro, el majoral; Nicolau, de 30 anys, búlgar; Jaume, de 40 anys, xarquès (circassià); Antoni petit, moro; Miquel, bord, moro, de 22 anys; Jordi, de 50 anys, búlgar; Joan, de 25 anys, tartre; i Rafel, "un bord petit, nat a casa", de 6 anys. Per altra banda, gràcies als censos parroquials sabem el nom i els amos d'uns quants esclaus cristians, per exemple en un cens del 1510, hi podem veure una sèrie d'esclaus: Juliano, Pere Tries, "lo asclau den Toni Nicolau", "Na Praxedis Mestre sclave de Toni" o "Johana, esclava de Pere Nicolau". Així mateix, en un altre cens de 1567, hi podem llegir: Jeroni i Jaume, esclaus de mossèn Bauçá; Jordi, esclau de mossèn Santjoan; i Joana, esclava de Pere Nicolau.

Cartes al director

RÈPLICA A LA «CARTA AL DIRECTOR», SIGNADA PEL SR. SEBASTIÀ MAYOL ESTRANY

És una necessitat per a mi, com a membre de l'equip de redacció, publicar aquest escrit a la secció «Cartes al Director» d'aquesta revista, per la part que subsidiàriament em pertoca de les al·lusions que fa el senyor Mayol a la seva titulada «Al meu amic JOAN BAUÇÀ...»

No faig comptes emetre cap comentari sobre l'opinió que en té el senyor Mayol dels escrits i pensaments de JOAN BAUÇÀ, tot al contrari: m'és necessari respectar totalment la seva opinió, fora entrar en debat de si hi estic d'acord o no. És la seva opinió i té tot el dret del món a manifestar-la.

El que sí vull posar a la consideració del lector són dos punts ben concrets, que crec que és molt important que quedin ben aclarits:

1. Comprenc que el senyor Mayol no combregui amb els textos que publica JOAN BAUÇÀ, el que no crec que sigui normal és que faci extensiu el seu menyspreu a TOT el contingut de la revista i, per extensió, a tots els articulistes i col·laboradors. Deman, per tant i des de aquestes retxes, al senyor Mayol que, si ha de tornar a escriure cap carta com la que ens ocupa, centri els seus atacs contra qui el

pugui haver ultrajat: el qui firma l'article o l'equip de redacció (en el cas que no vagi firmat o si no és localitzable el qui ho ha firmat).

2. La part econòmica de la confecció i funcionament de la revista s'exposa a tots els socis-subscriptors el dia de l'assemblea anual ordinària de l'OCB. Qualsevol soci-subcriptor que vulgui saber com es finança la revista pot assistir a aquesta assemblea (que es convoca amb un anunci a la mateixa revista) i podrà treure faves d'olla. Per altra banda, com a membre de l'equip de redacció, estic a disposició de qualsevol soci-subcriptor per aclarir les consultes que es vulguin fer sobre el tema, faltaria més.

I, per acabar, vull fer saber al senyor Mayol que estic totalment d'acord amb l'afirmació del seu amic «Tigre», el qual crec que no tenc el gust de conèixer, quan diu que tot té la importància que se li vol donar. Aquesta afirmació inclou, per descomptat, la seva carta i les seves opinions.

Atentament,

Joan Sastre Joan

L'herbolari

EL LLORER

El llorer, *Laurus nobilis* L., és un arbre que ha sigut venerat tant als temps bíblics com als clàssics. És un arbret de 5 a 10 metres d'altària, de tronc recte amb costra grisa, llisa i de copa cònica, molt frondosa.

És un arbre molt fàcil de reconèixer per les seves fulles grosses, típicament coriàcies, de color verd i senceres. Les fulles estan disposades alternadament al llarg de la branca i són molt aromàtiques quan es froten. Les flors, grogues, posseeixen una envoltura floral, formada per 4 peces. Estan reunides en grups de 4 ó 6, amb un capoll que surt de les axiles de les fulles. El fruit és carnós, com a de drupa, ovoidal i negrenc quan és madur. La floració ocorre entre el mes de febrer i d'abril, i és a la tardor quan els fruits maduren.

El llorer viu sobre qualsevol tipus de sòl, adaptant-se a tot tipus de terreny, si bé prefereix els sòls on pot arribar a tenir un bon desenvolupament, com els terrenys solts i una certa humitat.

L'origen geogràfic del llorer es situa a la península de Turquia i s'ha estès des de l'antiguitat per a tota la conca mediterrània. Per raons de frescura cerca els llocs frescs i ombrívols, per la qual cosa abunda en el torrent de Pareis. De totes maneres el podem trobar a moltes cases de camp i possessions, tant com a arbre d'ús domèstic, per les seves aplicacions culinàries, com arbre decoratiu mesclat amb altres arbres de jardí i/o corral per la seva resistència a la poda.

Des de fa temps, s'usa la seva fusta per a la fabricació de bastons i per altres objectes, gràcies a la resistència al desgastament.

El llorer ha estat un arbre molt venerat a l'antiguitat, ja que fou consagrat a Apol·lo, i puix que ell era déu dels poetes, era emprat per confeccionar les corones literàries, pròpies de l'època clàssica. Les fulles tenen olis que li confereixen propietats aromàtiques i estimulants; s'usen per a donar gust als aguiats i altres menjars, encara que en quantitat excessiva són tòxiques.

*Miquel Company
Guillem Florit*

mel i sucre, dolcet dolcet

Els dos regidors d'Unió Mallorquina a l'Ajuntament de Sant Joan encara no s'han refet de la moció de censura i de passar del govern a l'oposició. Falten a moltes de comissions i després allarguen els plens innecessàriament perquè no estan al dia dels assumptes que s'hi tracten. Es veu que estan avesats a comandar i que no els va la feina més grisa, però igualment necessària, de controlar les accions del govern. Haurien de prendre mostra d'altres regidors que han estat moltíssims d'anys a l'oposició sense afluixar. Potser és que als dos d'UM els falta humilitat per estar a les verdes i a les madures.

Em va sorprendre agradablement el poc temps que va estar l'Ajuntament per canviar els miralls que hi ha en un parell de cantons centrals de Sant Joan. La matinada de la berbena qualche vándal es va dedicar a rompre tots els miralls que va trobar, just pel gust de fer-ho. Per sort, al cap de pocs dies ja tornaven estar posats. Com que aquest esport nocturn té bastants de practicants (en les modalitats de pedra i garrot) crec que seria necessari protegir els miralls amb tela metàl·lica. Un altre sistema per estalviar doblers que s'aplica a molts de pobles seria cercar espònsors per a cada mirall, els quals pagarien un tant a canvi de tenir publicitat del seu negoci voltant el mirall.

Voldria saber quan s'acabaran d'una vegada les obres de la xarxa d'aigua potable. He sentit dir, i no ho vull creure, que esperaran que passi l'estiu per asfaltar damunt les síquies. Mentrestant, els perjudicats són els qui circulen a peu o amb vehicle pels carrers de Sant Joan. Qui pagarà el mal fet als amortidors dels cotxes o a les cames de la gent? Comprenc perfectament que la xarxa d'aigua és una millora, però les molèsties

han de durar el mínim temps imprescindible. Quan l'Ajuntament paga per una feina ha de fer que l'empresa que se n'encarrega hi dediqui recursos i personal a bastament per tal que l'obra no s'allargui de més. Per això és qui paga i qui mana. En aquest cas, crec que si el batle no s'hi posa fort, encara durement sort si ens toca el torn per tapar les síquies a final d'estiu.

Heu pogut llegir en aquesta mateixa revista (número de maig) una carta adreçada a mi. Ja m'agrada que la gent es decideixi a escriure per debatre les coses, en lloc de dedicar-se al gènere oral. Escriure exigeix més reflexió i naturalment és més arriscat, perquè els papers queden i les paraules volen. Pel que fa al contingut de la missiva he de dir, en primer lloc, que, a l'autor, una mica de sentit de l'humor no li vendria gens malament. Després, una obvietat sobre el funcionament dels partits: els partits polítics poden votar el que vulguin a través dels seus representants. També, s'ha d'anar alerta de no confondre els partits i les associacions. Perquè el PSM, l'OCB i la revista *Mel i Sucre* són tres coses diferents, de la mateixa manera que ho són Arrel i el Club d'Esplai. O és que hi ha un llistó diferent per a cadascú? Finalment, s'ha de tenir un pa dins l'ull per voler donar lliçons de democràcia i d'objectivitat amb un currículum com aquest. Això és democràcia: el Club d'Esplai ha reviscolat després d'anys de letàrgia sense que ningú hagi tengut la idea de fer una simple assemblea de socis i sense que ni els mateixos càrrecs electes de la primera etapa del Club sàpiguen quina és la situació actual. Això és objectivitat: que al *Diario de Mallorca* et fotin la porta pels morros dues setmanes després d'haver-te fixat com a corresponal, per tendencios.

Joan Bauçà

EXCURSIÓ:

Anàrem a ...

TORRE DE JAUMELL (Diumenge dia 17 de maig)

Vuit excursionistes partírem el diumenge 17, amb la intenció de conèixer aquest petit sector de la costa artanenca.

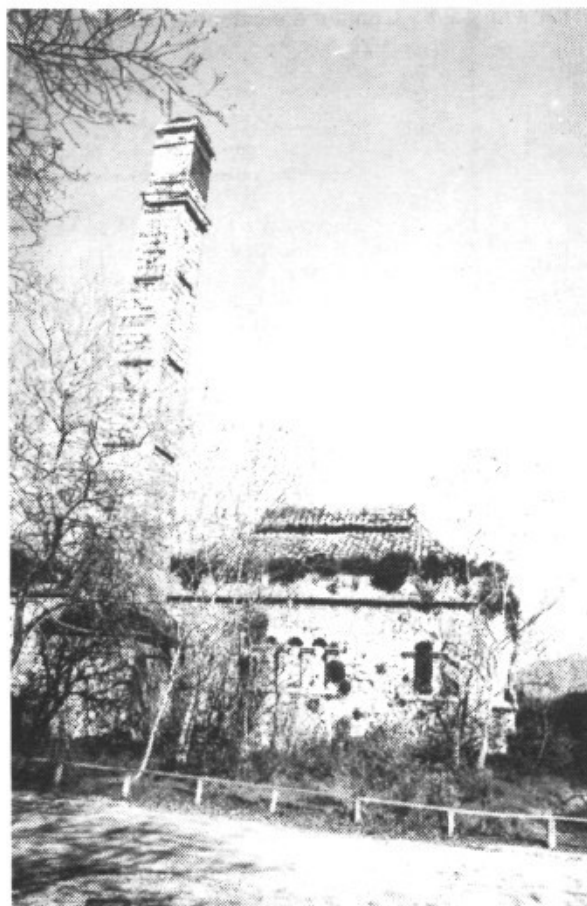
Partírem de cala Agulla, per pujar cap a la Torre de Vigilància de Jaumell des d'on gaudírem d'una meravellosa vista del litorallevant de Mallorca. La baixada la férem cap a la banda de cala Mesquida i després d'una nedadeta li enfilàrem altre cop cap a cala Agulla.

Anirem a ...

L'ALBUFERA D'ALCÚDIA (Diumenge dia 21 de Juny)

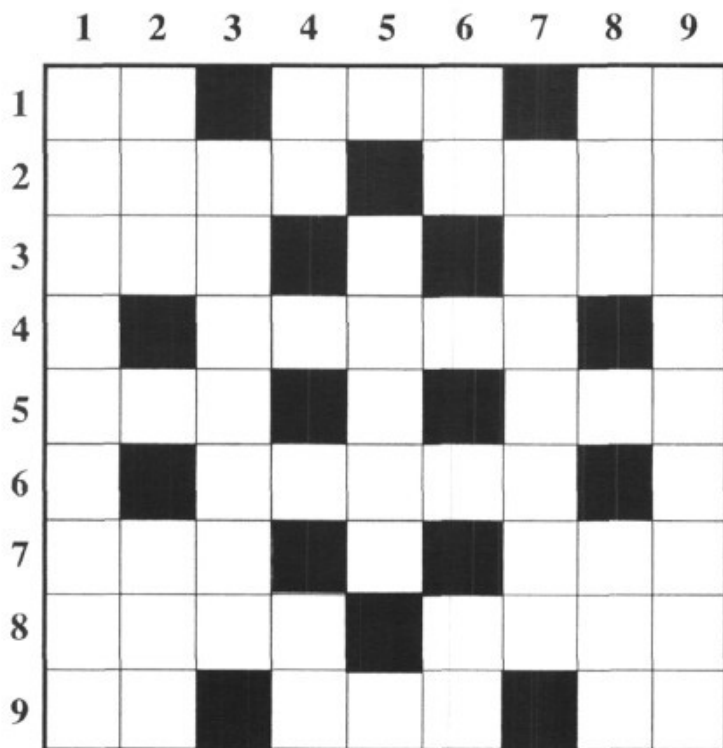
Partírem de davant el Centre a les 8.30 hores. El dematí farem una visita cultural a aquesta meravellosa zona natural, única a tota Mallorca, i l'horabaixa, pensau a dur els banyadors: la platja és allà devora.

De moment està previst que el dinar sigui de "pa-taleca", però de totes maneres estau atents als cartells anunciadors, o informau-vos-en demanant-ho a en Joan Sastre, en Moratinos o en Gracià.

OCB - Sant Joan, Secció Excursionista

ENCREUAT

HORIZZONTALS.- 1.- Producte resultant de la manufactura i cocció de farina de blat, aigua, sal i llevat. ralrap temrep snE. Una raça d'arbre. 2.- Així sia. Que serveix. 3.- Instrument que serveix per fer avançar manualment una barca. Vocal. Arma primitiva. 4.- Té forma de creu. En plural, fibra tèxtil obtinguda de les fulles d'atzavara. Vocal. 5.- Estat emocional que en manifestar-se provoca actes intempestius. Vocal. Comparatiu. 6.- Consonant. Vos trobau amb algú casualment. Vocal. 7.- Impost famós. La primera de totes, i la darrera de lletra. Subjecte amb el pèl de color d'or. 8.- Extremitat. Fruit de la parra. 9.- Contracció preposicional. Tota sola. Nota musical.

VERTICALS.- 1.- Pren part. 2.- Martell al emon. Consonant. Desitja. 3.- Ningú ha guanyat ni ningú ha perdut. 4.- Adjectiu numeral cardinal. Vocal amb punt. Vocal rodona. Expressió que incita a l'acció. 5.- Vocal. Posa bé de panxa. La tercera de consonant. 6.- Es

dirigeix cap a un lloc concret. La segona vocal, i a l'altre casella la primera. La deïtat de més anomenada als encreuats. 7.- Terreny proveït d'herba verda dedicat a l'alimentació de bestiar. 8.- Inicials d'una agència internacional de notícies. Vocal. Anar a missa. 8.- Conjunt d'elements que fan una funció determinada dins un enginy.

Solucions a l'encreuat del mes passat:

Horizontals: 1.- PAC, PSM. 2.- Ales, Olor. 3.- Martorell. 4.- Sta, BBC. 5.- II, II. 6.- Afi, TSJ. 7.- Triplicar. 8.- Rica, Nica. 9.- IVA, Tap.

Verticals: 1.- Pam, Tri. 2.- Alas, Ariv. 3.- Certifica. 4.- Stalipa. 5.- O, L. 6.- Orbitin. 7.- Plebiscit. 8.- Sole, Jaca. 9.- MRL, Rap.

Joan Sastre Joan

SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 2.500 ptes

Nom:
 Cognoms:
 Carrer: núm.:
 Població: cp:
 Banc o Caixa: oficina
 carrer: núm. de compte:

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 26

firma

AGENDA - JUNY

Natalicis

Defuncions

Noces

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 7:	Ariany
Dia 14:	Montuïri
Dia 21:	Petra
Dia 28:	Porreres

Benzineres

De dia i de nit:

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Diumenges:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)
 Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)
 Marratxí (Inca, cra. de Palma)
 Estelrich (Can Picafort, cra. d'Artà)
 El Molinar (Palma, Ramonell Boix)
 Febrer (Sant Joan, cra. de Manacor. *Diumenges matí*)

Festivitats del mes

Dia 13:	Sant Antoni de Pàdua
Dia 21	Corpus Christi
Dia 24:	Sant Joan Baptista
Dia 25:	Sant Guillem
Dia 29:	Sant Pere i Sant Pau
Dia 30:	Sant Marçal

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.45 h; 10 h; 13.35 h; 17.05 h; 18.15 h; 20.05h (dies feiners).
 Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.30 h; 9.50 h; 18.30 h; 20.05 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10.30 h - 13.00 h (de dilluns a divendres).
 PAC: resta d'hores.

Horari de farmàcia

De 10 h a 13.20 h
 De 17 h a 20 h

Horari de misses

20.30 h (dies feiners)
 10.30 h i 20.30 h (dies festius)
 Consolació: 18 h

Telèfons d'interès

Bombers:	55 00 80
Centre Sanitari:	52 63 11
GESA:	55 41 11
Ajuntament:	52 60 03
Apotecaria:	52 62 52
Consell Insular:	17 35 00
Govern Balear:	46 34 50
Centre Meteorològic:	26 46 10
Guardia Civil:	56 00 27
OCB:	72 32 99
SIAC:	900 321 321
PAC (Vilafranca):	56 05 50

El temps

Pluviometria	G. Company
Maig dia 1	0,3
dia 2	32,7
dia 3	26,3
dia 19	2,9
dia 24	2,8
<i>Total maig</i>	<i>65,0</i>
<i>Total acumulat</i>	<i>247,7</i>

La lluna

Minvant de dia 1.
 Nova de dia 2 a dia 7.
 Creixent de dia 8 a dia 15.
 Plena de dia 16 a dia 23.
 Minvant de dia 24 a dia 30.

Previsió del temps

Durant el més de juny el temps s'estirarà definitivament, encara que a les dues primeres setmanes podrà fer qualche ruixat i molta basca per mor de la humitat. A finals de més farà qualche tronada

Agenda esportiva

Futbol Tercera Regional:

Sant Joan - Campanet (7-VI-92)

Sencelles - Sant Joan (14-VI-92)

Final de la lliga

